

ตอนที่ 5 ความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตใหม่ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ความคาดหวัง เป็นการรับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการตอบสนองต่อความต้องการจากประสบการณ์ที่ผ่านมา พฤติกรรมการแสดงออกของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไป เพื่อที่จะได้รับผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ ความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตใหม่ แบ่งออกเป็น 5 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) พันธุ์ไหม 2) วิธีการเลี้ยง 3) วิธีการดูแลไหม 4) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูไหม และ 5) การเก็บรังไหม

สำหรับความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตใหม่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม ประกอบด้วย ปัจจัยในการพัฒนาการผลิต 5 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย 1) พันธุ์ไหม การคัดเลือกพันธุ์ไหม ประเด็นคัดเลือกพันธุ์ไหมมี 2 ประเด็นย่อย คือ 1.1) พันธุ์ไหมที่ให้ผลผลิตรังไหมที่สูง และ 1.2) พันธุ์ไหมที่มีความต้านทานต่อโรคสูง 2) วิธีการเลี้ยงไหม แบ่งออกเป็น 5 ประเด็นย่อย คือ 2.1) มีการจัดเตรียมแปลงหม่อนก่อนที่จะมีการเลี้ยงไหม 2.2) มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จะนำไหมมาเลี้ยงไหมก่อนการเลี้ยงไหม เช่น จ่อ ชั่นเลี้ยงไหม มุ้งเขียว ตาข่าย เป็นต้น 2.3) มีการทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหมก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม 2.4) การทำความสะอาดบริเวณ/สถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงไหมก่อนทำการเลี้ยงไหม และ 2.5) การทำความสะอาดโรงเรือนก่อนการเลี้ยงไหม เช่น การฆ่าเชื้อโรยสารเคมี การอบโรงเรือนโดยใช้คลอรีน เป็นต้น 3) วิธีการดูแลไหม ประกอบด้วย 6 ประเด็นย่อย คือ 3.1) มีการให้อาหารตรงตามเวลาของหนอนไหมในแต่ละวัย 3.2) มีการถ่ายมูลไหมก่อนการให้อาหารหนอนไหมทุกครั้ง 3.3) ก่อนการให้ใบหม่อนในแต่ละมือมีการขยายพื้นที่เลี้ยงหนอนไหม 3.4) โรยสารเคมี เช่น ปูนขาว โรยบนตัวหนอนไหมเมื่อเกิดความชื้นบนตัวหนอนไหม 3.5) การปฏิบัติในโรงเลี้ยงไหม ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย 3.5.1) โรงเลี้ยงไหมมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เพื่อไม่มีความชื้น 3.5.2) โรงเลี้ยงไหมมีการป้องกันความร้อนจากแสงแดด อย่างเช่น ใช้วัสดุคลุมโรงเลี้ยงไหมที่ไม่ร้อน ปลูกใกล้กับต้นไม้ที่มีร่มเงา เป็นต้น และ 3.5.3) โรงเลี้ยงไหมบุด้วยมุ้งลวดหรือมุ้งไนลอนเพื่อป้องกันแมลงวันลาย และ 3.6) นำใบหม่อนที่เก็บได้จากแปลง ไปเก็บที่ห้องเก็บใบหม่อนที่บุด้วยมุ้งลวดหรือตาข่าย เพื่อที่จะได้ใบหม่อนที่ปราศจากต่อโรคและแมลงวันลาย ก่อนที่จะนำไปเลี้ยงหนอนไหมเสมอ 4) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูไหม ประกอบด้วย 5 ประเด็นย่อย คือ 4.1) มีการคัดเลือกใบหม่อนที่สดและสะอาดมาใช้ในการเลี้ยงหนอนไหม 4.2) ระหว่างที่เลี้ยงไหมมีการทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงอยู่เสมอ 4.3) ระหว่างที่เลี้ยงไหมมีการทำความสะอาดสถานที่ที่เลี้ยงไหมให้สะอาดอยู่เสมอ 4.4) มีการทำความสะอาดร่างกายทุกครั้งก่อนที่จะเข้าโรงเลี้ยงไหม และ 4.5) เมื่อพบหนอนไหมที่แสดงอาการเป็นโรค มีการคัดแยกหนอนไหมที่แสดงอาการออกทันที และ

5) การเก็บรังไหม ประกอบด้วย 5 ประเด็นย่อย คือ 5.1) เก็บหนอนไหมเข้าจ่อ เมื่อหนอนไหม มีลักษณะลำตัวโปร่งใส สายหัวไปมา ถ่ายมูลขนาดใหญ่และนิ่ม 5.2) เก็บรังไหมออกจากจ่อ หลังจากที่เก็บหนอนไหมเข้าจ่อแล้วประมาณ 5 วัน 5.3) เมื่อเก็บรังไหมออกจากจ่อแล้ว นำรังไหมที่ได้ไปแผ่กระจายบนชั้นเลี้ยงหรือกระด้งเพื่อลดความชื้น 5.4) มีการคัดแยกรังไหมระหว่างรังไหมดีและรังไหมที่เสีย และ 5.5) นำรังไหมที่สุกไม่เกิน 8 วัน ออกจำหน่ายทุกครั้ง

ความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตพันธุ์ไหม

ความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตพันธุ์ไหมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหมบ้านทุ่งแสม ดังแสดงในตารางที่ 35 เกษตรกรมีความคาดหวังในสิ่งที่ปฏิบัติจะทำให้เกิดการพัฒนา ในเรื่องของพันธุ์ไหม คือ 1) คัดเลือกพันธุ์ไหม ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย ดังนี้ 1.1) พันธุ์ไหมที่ให้ผลผลิตรังไหมที่สูง และ 1.2) พันธุ์ไหมที่มีความต้านทานต่อโรคสูง

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความคาดหวังที่จะพัฒนาในเรื่องของการคัดเลือกรังไหมน้อย ดังจะเห็นได้จาก การพัฒนาการคัดเลือกรังไหมที่ให้ผลผลิตสูง และการคัดเลือกพันธุ์ที่มีความต้านทานต่อโรคสูง เท่ากัน คือ ร้อยละ 21.2 นอกจากนี้ เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมยังระบุว่า ไม่มีความคาดหวังที่จะปฏิบัติหรือไม่เกิดขึ้นเลยในเรื่องของ พันธุ์ไหมที่ให้ผลผลิตรังไหมที่สูงและพันธุ์ไหมที่มีความต้านทานต่อโรคสูง มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 78.8 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มไม่คาดหวังว่ากลุ่มจะมีการผลิตพันธุ์ไหมได้เอง

จะเห็นได้ว่า เกษตรกรไม่มีความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตไหมในเรื่องของพันธุ์ไหม เนื่องจากกลุ่มขึ้นตรงกับทางบริษัทจุลไหมไทย จำกัด โดยกลุ่มรับพันธุ์ไหมจากบริษัทจุลไหมไทย จำกัด เกษตรกรทำการเลี้ยงไหมแล้วขายรังคืนให้กับทางบริษัท เกษตรกรไม่สามารถที่จะพัฒนาการเลี้ยงไหมได้ ถ้าหากไม่มีการเปิดกว้างในเรื่องของการเลี้ยงไหม ที่มีวงจรจำกัดแค่การเลี้ยงกับทางบริษัท ดังนั้นทางรัฐบาลต้องมีการส่งเสริมเกษตรกรให้มีการเลี้ยงไหมเพิ่มมากขึ้นด้วยการเปิดตลาดไหม มีการเผยแพร่ความรู้ ไม่ให้การเลี้ยงไหมที่เกษตรกรจะถูกจำกัดเฉพาะกับทางบริษัทเอกชนเท่านั้น การให้การส่งเสริมเกษตรกรสามารถที่ผลิตรังไหมขายและเลี้ยงเองได้ และสามารถนำพันธุ์ไหมขายที่อื่นได้เช่นกัน

ตารางที่ 35 ความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตพันธุ์ใหม่

พันธุ์ใหม่	ความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตพันธุ์ใหม่	หวังปฏิบัติ ทุกครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หวังปฏิบัติ นานๆครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	ไม่หวังที่จะ ปฏิบัติเลย (ร้อยละ)
	คัดเลือกพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง	11 (21.2)	0 (0.0)	41 (78.8)
	คัดเลือกพันธุ์ที่มีความต้านทานต่อโรคสูง	11 (21.2)	0 (0.0)	41 (78.8)

ความคาดหวังในการพัฒนาวิธีการเลี้ยง

ความคาดหวังในการพัฒนาวิธีการเลี้ยงไหม เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมมีความคาดหวัง 5 ประเด็น ดังนี้ คือ 1) มีการจัดเตรียมแปลงหม่อนก่อนที่จะมีการเลี้ยงไหม 2) มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จะนำไหมมาเลี้ยงไหมก่อนการเลี้ยงไหม เช่น จ่อ ชั้เลี้ยงไหม มุ้งเขียว ตาข่าย เป็นต้น 3) มีการทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหมก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม 4) การทำความสะอาดบริเวณ/สถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงไหมก่อนทำการเลี้ยงไหม และ 5) การทำความสะอาดโรงเรือนก่อนการเลี้ยงไหม เช่น การฆ่าเชื้อโรยสารเคมี การอบโรงเรือนโดยใช้คลอรีน เป็นต้น

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมทุกคนคาดหวังที่จะปฏิบัติทุกครั้ง ในเรื่อง มีการจัดเตรียมแปลงหม่อนก่อนที่จะมีการเลี้ยงไหม มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จะนำไหมมาเลี้ยงไหมก่อนการเลี้ยงไหม เช่น จ่อ ชั้เลี้ยงไหม มุ้งเขียว ตาข่าย เป็นต้น มีการทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหมก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดบริเวณ/สถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงไหมก่อนทำการเลี้ยงไหม และ การทำความสะอาดโรงเรือนก่อนการเลี้ยงไหม เช่น การฆ่าเชื้อโรยสารเคมี การอบโรงเรือนโดยใช้คลอรีน เป็นต้น มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 100.0 เพราะถ้าหากปล่อยให้สกปรกจะทำให้เป็นแหล่งสะสมโรค ทำให้ไหมติดเชื้อได้ง่าย ง่ายต่อการเกิดโรค ดังนั้น คือ ความสะอาดถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลี้ยงไหมที่ขาดไม่ได้ ส่วนที่เหลืออีก 1 ประเด็น คือ การเตรียมแปลงหม่อนก่อนที่จะมีการเลี้ยงไหม มีเกษตรกรระบุร้อยละ 96.2

จะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีความคาดหวังที่พัฒนาการผลิตใหม่ในเรื่องของ การจัดเตรียม อุปกรณ์ที่จะนำใหม่มาเลี้ยงใหม่ก่อนการเลี้ยงใหม่ เช่น จ่อ ชั้นเลี้ยงใหม่ มุ้งเขียว ตาข่าย เป็นต้น มีการทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงใหม่ก่อนที่จะทำการเลี้ยงใหม่ การทำความสะอาด บริเวณ/สถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงใหม่ก่อนทำการเลี้ยงใหม่ การทำความสะอาดโรงเรือนก่อนการ เลี้ยงใหม่ เช่น การฆ่าเชื้อโรยสารเคมี การอบโรงเรือนโดยใช้คลอรีน เป็นต้น และการจัดเตรียม แปลงหม่อนก่อนที่จะมีการเลี้ยงใหม่ เพื่อที่จะเพิ่มปริมาณของรังไหม และเพิ่มคุณภาพรังไหมให้ดีขึ้น และมีการจัดเตรียมแปลงหม่อนก่อนที่จะทำการเลี้ยงใหม่

สำหรับความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตใหม่ ที่เกษตรกรมีความคาดหวังที่จะปฏิบัติ นานๆครั้ง คือ มีการจัดเตรียมแปลงหม่อนก่อนที่จะมีการเลี้ยงใหม่ เพียงร้อยละ 3.8 เนื่องจากว่า เกษตรกรมีการจัดเตรียมแปลงหม่อนก่อนที่จะทำการเลี้ยงใหม่ในแต่ละรุ่นทุกครั้ง เป็นการทำให้ แปลงหม่อน เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงโดยที่ไม่มีการจัดเตรียมแปลงในช่วงหน้าร้อน คือช่วง เดือน เม.ย.-พ.ค. โดยที่เกษตรกรระบุว่า ไหมในช่วงนี้จะเจริญเติบโตไม่ดี ดูแลรักษายาก ง่ายต่อ การเข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูไหม

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีความคาดหวังที่พัฒนาการผลิตใหม่ในด้านวิธีการ เลี้ยงไหมโดยหวังที่จะนำไปปฏิบัติจริงทุกครั้ง ดังจะเห็นได้จากเกษตรกรได้มีการจัดการเตรียมและ ทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดบริเวณ/สถานที่โรงเลี้ยงไหมให้ สะอาดก่อน ระหว่าง และหลังการเลี้ยงไหม และมีการจัดเตรียมแปลงหม่อนให้พร้อมกับการเลี้ยง ไหม เพื่อที่จะเป็นการป้องกันโรคที่จะเกิดขึ้นทุกระยะเวลาในการเลี้ยงไหมและเป็นการลดการ ระบาดของแมลงศัตรูไหมที่จะเข้าทำลายหนอนไหม

ตารางที่ 36 ความคาดหวังในการพัฒนาวิธีการเลี้ยง

วิธีการเลี้ยง \ ความคาดหวังในการพัฒนาการผลิต	หวังปฏิบัติทุก ครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หวังปฏิบัติ นานๆครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	ไม่หวังที่จะ ปฏิบัติเลย (ร้อยละ)
การจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จะนำไหมดมา เลี้ยงใหม่ก่อนการเลี้ยงใหม่ เช่น จ่อ ชั้เลี้ยง ใหม่ มุ้งเขียว ตาข่าย เป็นต้น	52 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
มีการทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ใน การเลี้ยงใหม่ก่อนที่จะทำการเลี้ยงใหม่	52 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
การทำความสะอาดบริเวณ/สถานที่ที่ใช้ ในการเลี้ยงใหม่ก่อนทำการเลี้ยงใหม่	52 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
การทำความสะอาดโรงเรือนก่อนการ เลี้ยงใหม่ เช่น การฆ่าเชื้อโรยสารเคมี การอบ โรงเรือนโดยใช้คลอรีน เป็นต้น	52 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
มีการจัดเตรียมแปลงหม่อนก่อนที่จะมี การเลี้ยงใหม่	50 (96.2)	2 (3.8)	0 (0.0)

ความคาดหวังในการพัฒนาวิธีการดูแลรักษา

สำหรับการพัฒนาวิธีการดูแลใหม่ ดังแสดงในตารางที่ 37 ในเรื่องของวิธีการเลี้ยงใหม่ มีทั้งหมด 6 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) มีการให้อาหารตรงตามเวลาของหนอนไหมในแต่ละวัย 2) มีการถ่ายมูลไหมก่อนการให้อาหารหนอนไหมทุกครั้ง 3) ก่อนการให้ใบหม่อนในแต่ละมื้อมีการขยายพื้นที่เลี้ยงหนอนไหม 4) โรยสารเคมี เช่น ปูนขาว โรยบนตัวหนอนไหมเมื่อเกิดความชื้นบนตัวหนอนไหม 5) การปฏิบัติในโรงเลี้ยงไหม ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย ดังนี้ 5.1) โรงเลี้ยงไหมมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เพื่อไม่มีความชื้น 5.2) โรงเลี้ยงไหมมีการป้องกันความร้อนจากแสงแดด อย่างเช่น ใช้วัสดุคลุมโรงเลี้ยงไหมที่ไม่ร้อน ปลุกไถกลับดินไม้ที่มีร่มเงา เป็นต้น และ 5.3) โรงเลี้ยงไหมบุด้วยมุ้งลวดหรือมุ้งในลอนเพื่อป้องกันแมลงวันลาย และ 6) นำใบหม่อนที่เก็บได้จากแปลง ไปเก็บที่ห้องเก็บใบหม่อนที่บุด้วยมุ้งลวดหรือตาข่าย เพื่อที่จะได้ใบหม่อนที่ปราศจากต่อโรคและแมลงวันลาย ก่อนที่จะนำไปเลี้ยงหนอนไหมเสมอ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมทุกคนมีคาดหวังที่จะปฏิบัติจริงทุกครั้ง เพียง 2 ประเด็น คือ โรงเลี้ยงไหมมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เพื่อไม่มีความชื้น โรงเลี้ยงไหมบุด้วยมุ้งลวดหรือมุ้งในลอนเพื่อป้องกันแมลงวันลาย มีจำนวนเท่ากัน มากที่สุด ถึงร้อยละ 100.0 รองลงมา คือ โรงเลี้ยงไหมมีการป้องกันความร้อนจากแสงแดด อย่างเช่น ใช้วัสดุคลุมโรงเลี้ยงไหมที่ไม่ร้อน ปลุกใกล้กับต้นไม้ที่มีร่มเงา เป็นต้น ถึงร้อยละ 98.1 ไรยสารเคมี เช่น ปูนขาว ไรยบนตัวหนอนไหมเมื่อเกิดความชื้นบนตัวหนอนไหม และก่อนการให้ใบหม่อนในแต่ละมือมีการขยายพื้นที่เลี้ยงหนอนไหม มีจำนวนเท่ากัน ถึงร้อยละ 96.2 การให้อาหารตรงตามเวลาของหนอนไหมในแต่ละวัย ถึงร้อยละ 84.6 และ นำใบหม่อนที่เก็บได้จากแปลง ไปเก็บที่ห้องเก็บใบหม่อนที่บุด้วยมุ้งลวดหรือตาข่าย เพื่อที่จะได้ใบหม่อนที่ปราศจากต่อโรคและแมลงวันลาย ก่อนที่จะนำไปเลี้ยงหนอนไหมเสมอ ร้อยละ 53.8 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบความคาดหวังที่เกษตรกรหวังที่จะปฏิบัติทุกครั้งน้อยกว่าร้อยละ 50 พบ 1 ประเด็น คือ มีการถ่ายมูลไหมก่อนการให้อาหารหนอนไหม ร้อยละ 23.1

นอกจากนี้ เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมยังระบุถึง ความคาดหวังในเรื่องของวิธีการดูแลไหมที่เกษตรกรความคาดหวังที่จะปฏิบัติกันๆครั้ง คือ มีการถ่ายมูลไหมก่อนการให้อาหารหนอนไหมทุกครั้ง มากที่สุด ร้อยละ 76.9 รองลงมา คือ นำใบหม่อนที่เก็บได้จากแปลง ไปเก็บที่ห้องเก็บใบหม่อนที่บุด้วยมุ้งลวดหรือตาข่าย เพื่อที่จะได้ใบหม่อนที่ปราศจากต่อโรคและแมลงวันลาย ก่อนที่จะนำไปเลี้ยงหนอนไหมเสมอ ร้อยละ 46.2 การให้อาหารตรงตามเวลาของหนอนไหมในแต่ละวัย ร้อยละ 15.4 ไรยสารเคมี เช่น ปูนขาว ไรยบนตัวหนอนไหมเมื่อเกิดความชื้นบนตัวหนอนไหม และก่อนการให้ใบหม่อนในแต่ละมือมีการขยายพื้นที่เลี้ยงหนอนไหม มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 3.8 และ โรงเลี้ยงไหมมีการป้องกันความร้อนจากแสงแดด อย่างเช่น ใช้วัสดุคลุมโรงเลี้ยงไหมที่ไม่ร้อน ปลุกใกล้กับต้นไม้ที่มีร่มเงา เป็นต้น ร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่า เกษตรกรคาดหวังในเรื่องของโรงเลี้ยงไหมที่จะสามารถทำให้ผลผลิตของไหมดีขึ้น เช่น โรงเลี้ยงไหมต้องมีความสะอาด อากาศถ่ายเท ไม่ร้อน และต้องบุตาข่ายเพื่อป้องกันแมลงวันลาย นอกจากนี้การขยายพื้นที่เลี้ยงเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าหากไม่ขยายพื้นที่เลี้ยง หนอนไหมจะทับกันและเกิดความชื้นบนตัวหนอนไหมได้ ถ้าเกิดความชื้นบนตัวหนอนไหมต้องมีการโรยปูนขาวเพื่อลดความชื้น การให้อาหารต้องมีปริมาณที่พอเพียงกับหนอนไหม ต้องให้หนอนไหมกินให้อิ่ม ถ้าหากให้ใบหม่อนในปริมาณที่น้อยไม่เพียงพอความต้องการของหนอนไหม หนอนไหมจะเจริญเติบโตไม่เต็มที่ โดยที่เกษตรกรบอกว่า ให้ใบหม่อนหนอนไหมเหลือดีกว่าให้หนอนไหมอด เลือกใบหม่อนที่สดและสะอาด เพราะหนอนไหมจะกินได้อย่างเต็มที่ ใบที่สดและ

สะอาดปราศจากโรคและแมลงศัตรูไหมด้วยใบที่สดหนอนไหมจะกินดีกว่า ทำให้เจริญเติบโตดีกว่า เปอร์เซ็นต์รังไหมดี ราคารังไหมก็จะดีไปด้วย กระบวนการเลี้ยงไหมเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ เนื่องจากว่า ถ้าหากเกษตรกรทะเลเลย ดูแลรักษาไม่ดี หนอนไหมจะเป็นโรค หรืออาจจะตายได้ ก่อให้เกิดความเสียหาย ดังนั้นเกษตรกรต้องคอยเอาใจใส่ในการดูแลรักษา ไม่ว่าจะเป็นความสะอาด ใบหม่อน โรงเลี้ยงไหม หรือแม้กระทั่งการถ่ายมูลไหม ถ้าหากเกิดข้อผิดพลาดจะทำให้เกิดความเสียหายได้

ตารางที่ 37 ความคาดหวังในการพัฒนาวิธีการดูแลรักษา

วิธีการดูแลรักษา \ ความคาดหวังในการพัฒนาการผลิต	หวังปฏิบัติทุกครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หวังปฏิบัติ นานๆครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	ไม่หวังที่จะ ปฏิบัติเลย (ร้อยละ)
โรงเลี้ยงไหมมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เพื่อไม่มีความชื้น	52 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
โรงเลี้ยงไหมบุด้วยมุ้งลวดหรือมุ้งในลอนเพื่อป้องกันแมลงวันลาย	52 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
โรงเลี้ยงไหมมีการป้องกันความร้อนจากแสงแดด อย่างเช่น ใช้วัสดุคลุมโรงเลี้ยงไหมที่ไม่ร้อน ปลูกใกล้กับต้นไม้ที่มีร่มเงา เป็นต้น	51 (98.1)	1 (1.9)	0 (0.0)
โรยสารเคมี เช่น ปูนขาว โรยบนตัวหนอนไหมเมื่อเกิดความชื้นบนตัวหนอนไหม	50 (96.2)	2 (3.8)	0 (0.0)
ก่อนการให้ใบหม่อนในแต่ละมือมีการขยายพื้นที่เลี้ยงหนอนไหม	50 (96.2)	2 (3.8)	0 (0.0)
การให้อาหารตรงตามเวลาของหนอนไหมในแต่ละวัย	44 (84.6)	8 (15.4)	0 (0.0)

ตารางที่ 37 (ต่อ)

วิธีการดูแลรักษา	ความคาดหวังใน การพัฒนาการผลิต	หวังปฏิบัติทุก ครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หวังปฏิบัติ นานๆครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	ไม่หวังที่จะ ปฏิบัติเลย (ร้อยละ)
นำใบหม่อนที่เก็บได้จากแปลง ไปเก็บ ที่ห้องเก็บใบหม่อนที่บุด้วยมุ้งลวดหรือตาข่าย เพื่อที่จะได้ใบหม่อนที่ปราศจากต่อโรคและ แมลงวันลาย ก่อนที่จะนำไปเลี้ยงหนอนไหม เสมอ		28 (53.8)	24 (46.2)	0 (0.0)
มีการถ่ายมูลไหมก่อนการให้อาหาร หนอนไหมทุกครั้ง		12 (23.1)	40 (76.9)	0 (0.0)

ความคาดหวังในการพัฒนาการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูไหม

ความคาดหวังในการพัฒนาการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูไหม ดังแสดงในตารางที่ 38 เกษตรกรมีความคาดหวังในสิ่งที่ปฏิบัติในเรื่องของการการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูไหม 5 ประเด็นย่อย ประกอบด้วย 1) มีการคัดเลือกใบหม่อนที่สดและสะอาดมาใช้ในการเลี้ยงหนอนไหม 2) ระหว่างที่เลี้ยงไหมมีการทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงอยู่เสมอ 3) ระหว่างที่เลี้ยงไหมมีการทำความสะอาดสถานที่ที่เลี้ยงไหมให้สะอาดอยู่เสมอ 4) มีการทำความสะอาดร่างกายทุกครั้งก่อนที่จะเข้าโรงเลี้ยงไหม และ 5) เมื่อพบหนอนไหมที่แสดงอาการเป็นโรค มีการคัดแยกหนอนไหมที่แสดงอาการออกทันที

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมคาดหวังที่จะปฏิบัติจริงทุกครั้ง ในเรื่องของการมีคัดเลือกใบหม่อนที่สดและสะอาดมาใช้ในการเลี้ยงไหมหนอนไหม ระหว่างที่ทำการเลี้ยงมีการทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหมให้สะอาดอยู่เสมอ ระหว่างที่ทำการเลี้ยงหนอนไหมมีการทำความสะอาดสถานที่ที่เลี้ยงไหมให้สะอาดอยู่เสมอ และเมื่อพบหนอนไหมที่แสดงอาการเป็นโรค มีการคัดแยกหนอนไหมที่แสดงอาการออกทันที มีจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 98.1 ส่วนที่เหลือ คือ การทำความสะอาดร่างกายทุกครั้งก่อนที่จะเข้าโรงเลี้ยงไหม ร้อยละ 51.9

นอกจากนี้ เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมยังระบุถึง ความคาดหวังในเรื่องของการป้องกันกำจัดโรค และแมลงศัตรูไหม ที่เกษตรกรความคาดหวังที่จะปฏิบัติหลายๆครั้ง คือ มีการทำความสะอาดร่างกายทุกครั้งก่อนที่จะเข้าโรงเลี้ยงไหม มากที่สุด ร้อยละ 48.1 ส่วนที่เหลือ คือ มีการคัดเลือกใบหม่อนที่สดและสะอาดมาใช้ในการเลี้ยงหนอนไหม ระหว่างที่เลี้ยงไหมมีการทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงอยู่เสมอ ระหว่างที่เลี้ยงไหมมีการทำความสะอาดสถานที่ที่เลี้ยงไหมให้สะอาดอยู่เสมอ และเมื่อพบหนอนไหมที่แสดงอาการเป็นโรค มีการคัดแยกหนอนไหมที่แสดงอาการออกทันที ร้อยละ 1.9

เกษตรกรเห็นความสำคัญในการคัดเลือกใบหม่อนที่ก่อนที่จะนำมาเลี้ยงไหม ใบหม่อนต้องมีความสดและสะอาด นอกจากนี้ระหว่างที่ทำการเลี้ยงไหมนั้น เกษตรกรจะต้องคำนึงถึงความสะดวกไม่ว่าจะเป็นในเรื่องโรงเลี้ยงไหม ความสะอาดของสถานที่และบริเวณโรงเลี้ยงไหม เป็นการป้องกันการเกิดโรคและการเข้าทำลายของแมลงศัตรูไหม แต่การทำความสะอาดโรงเลี้ยงไหม เกษตรกรจะทำความสะอาดร่างกายก่อนที่จะเข้าโรงเลี้ยงไหม ในวัยที่ 1-3 ด้วยเหตุผลที่ว่า หนอนไหมวัยอ่อนจะอ่อนแอต่อโรค สำหรับวัยที่ 4-5 เกษตรกรให้ความคิดเห็นว่าหนอนไหมวัยนี้มีความแข็งแรง หนอนไหมมีการเจริญเติบโตเต็มที่แล้ว และพร้อมที่จะทำรัง

จะเห็นได้ว่า เกษตรกรให้ความสำคัญในเรื่องของโรคและแมลงศัตรูไหมมาก เนื่องจากว่า หนอนไหมไวต่อสิ่งเร้าต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น สารเคมี กลิ่น ควน ความร้อน ความชื้น หรืออื่นๆ ถ้าหากมีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวหนอนไหมก็จะทำให้หนอนไหมไม่ทำรัง ก่อให้เกิดความเสียหายให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงไหมเป็นอย่างมาก ดังนั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมต้องมีความระมัดระวังในเรื่องของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของหนอนไหม และป้องกันการเข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูไหม

ตารางที่ 38 ความคาดหวังในการพัฒนาการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูไหม

ความคาดหวังใน การพัฒนาการผลิต การป้องกันกำจัด โรคและแมลงศัตรูไหม	หวังปฏิบัติทุก ครั้ง	หวังปฏิบัติ นานๆครั้ง	ไม่หวังที่จะ ปฏิบัติเลย
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	(ร้อยละ)
มีการคัดเลือกใบหม่อนที่สดและสะอาด มาใช้ในการเลี้ยงหนอนไหม	51 (98.1)	1 (1.9)	0 (0.0)
<u>ระหว่างที่เลี้ยงไหมมีการทำความสะอาด</u> สะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงอยู่เสมอ	51 (98.1)	1 (1.9)	0 (0.0)
<u>ระหว่างที่เลี้ยงไหมมีการทำความสะอาด</u> สะอาดสถานที่ที่เลี้ยงไหมให้สะอาดอยู่เสมอ	51 (98.1)	1 (1.9)	0 (0.0)
การทำความสะอาดร่างกายทุกครั้ง ก่อนที่จะเข้าโรงเลี้ยงไหม	27 (51.9)	24 (48.1)	0 (0.0)
เมื่อพบหนอนไหมที่แสดงอาการเป็น โรค มีการคัดแยกหนอนไหมที่แสดงอาการ ออกทันที	51 (98.1)	1 (1.9)	0 (0.0)

ความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตในเรื่องของการเก็บรังไหม

สำหรับการพัฒนาการเก็บรังไหม ดังแสดงในตารางที่ 39 มีทั้งหมด 5 ประเด็น คือ เก็บหนอนไหมเข้าจ่อ เมื่อหนอนไหมมีลักษณะลำตัวโปร่งใส สายหัวไปมา ถ่ายมูลขนาดใหญ่และนิ่ม เก็บรังไหมออกจากจ่อ หลังจากที่เก็บหนอนไหมเข้าจ่อแล้วประมาณ 5 วัน เมื่อเก็บรังไหมออกจากจ่อแล้ว นำรังไหมที่ได้ไปแผ่กระจายบนชั้นเลี้ยงหรือกระด้งเพื่อลดความชื้น มีการคัดแยกรังไหมระหว่างรังไหมดีและรังไหมที่เสีย และการนำรังไหมที่สุกไม่เกิน 8 วัน ออกจำหน่ายทุกครั้ง

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมทุกคนมีความคาดหวังที่จะปฏิบัติทุกครั้ง 4 ประเด็น คือ การเก็บหนอนไหมเข้าจ่อ เมื่อหนอนไหมมีลักษณะลำตัวโปร่งใส สายหัวไปมา ถ่ายมูลขนาดใหญ่และนิ่ม เก็บรังไหมออกจากจ่อ หลังจากที่เก็บหนอนไหมเข้าจ่อแล้วประมาณ 5 วัน

เมื่อเก็บรังไหมออกจากจ่อแล้ว นำรังไหมที่ได้ไปแผ่กระจายบนชั้นเลี้ยงหรือกระดังเพื่อลดความชื้น มีการคัดแยกรังไหมระหว่างรังไหมดีและรังไหมที่เสีย มีจำนวนเท่ากัน มากที่สุด ถึงร้อยละ 100.0 ส่วนที่เหลือ คือ นำรังไหมที่สุกไม่เกิน 8 วัน ออกจำหน่ายทุกครั้ง

นอกจากนี้ เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมยังระบุถึง ความคาดหวังในเรื่องของการเก็บรังไหม ที่เกษตรกรความคาดหวังที่จะปฏิบัติกันๆครั้ง คือ เมื่อพบหนอนไหมที่แสดงอาการเป็นโรค มีการคัดแยกหนอนไหมที่แสดงอาการออกทันที ร้อยละ 40.4 เนื่องจากว่า เมื่อหนอนไหมเกิดโรคในระยะแรกจะแยกหนอนไหมที่เป็นโรคออกยาก เนื่องจากว่าจะไม่มีลักษณะที่แสดงออกภายนอก จะใช้การสังเกตอาการของหนอนไหม เช่น การเดิน การกิน เป็นต้น สังเกตยากนอกจากลักษณะของโรคจะแสดงออกมาทางลำตัว เช่น เป็นจุดสีดำหรือลักษณะของโรคที่เกิด

จะเห็นได้ว่า เกษตรกรเห็นความสำคัญในขั้นตอนการของการเก็บรังของหนอนไหม คือ เมื่อหนอนไหมพร้อมที่จะทำรังจะต้องคัดแยกหนอนไหมที่พร้อมที่จะทำรังออกจากชั้นเลี้ยงไหม เพื่อที่จะคัดเข้าเข้าจ่อ เพราะถ้าหากไม่แยกหนอนไหมที่พร้อมจะทำรังเข้าจ่อ หนอนไหมจะทำรังนอกจ่อทำให้คุณภาพของรังไหมออกมาไม่ดี คุณภาพรังต่ำ

นอกจากนี้ การเก็บรังไหมออกจ่อจะต้องดูเวลาของการทำรังให้หนอนไหมทำรังให้เสร็จสมบูรณ์ การลดความชื้นของหนอนไหมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะถ้าหากรังไหมขึ้นหนอนไหมในรังจะตายทำให้รังไหมเปื้อนทำให้รังเสีย และทำให้คุณภาพรังไหมต่ำ แต่เกษตรกรไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจำหน่ายรังไหมที่สุกไม่เกิน 8 วัน เพราะให้เหตุผลที่ว่า แล้วแต่ทางบริษัทมารับซื้อ อาจจะมาซื้อก่อนหรือหลัง 8 วัน จะมีการกำหนดวันรับซื้อแจ้งมาทางกลุ่มผู้เลี้ยงไหมให้ทราบ นอกจากนี้ยังพบว่า เหตุที่เกษตรกรต้องทำการคัดแยกรังไหมเนื่องจากว่า รังไหมจะมีราคาที่แตกต่างกันตามเกรดของรังไหม เช่น รังไหมดี รังไหมแผด รังไหมเปื้อน เป็นต้น เกษตรกรจึงทำการคัดแยกรังไหม ถ้าหากไม่มีการคัดแยกจะทำให้ราคารังไหมที่ได้น้อยลง เนื่องจากว่า เมื่อทางบริษัทมารับซื้อจะทำการสุ่มตรวจ ถ้าหากเจอรังไหมที่เสียมากกว่ารังไหมดี ก็ได้ราคาตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นเกษตรกรส่วนมากจะทำการคัดแยกรัง เพราะจะได้ราคาที่ดีกว่า และรังไหมเสียเกษตรกรขายคืนให้กับบริษัททั้งหมดในอีกเกรดที่ทางบริษัทกำหนดให้

ตารางที่ 39 ความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตในเรื่องของการเก็บรังไหม

ความคาดหวังใน การพัฒนาการผลิต การเก็บรังไหม	หวังปฏิบัติ ทุกครั้ง	หวังปฏิบัติ นานๆครั้ง	ไม่หวังที่จะ ปฏิบัติเลย
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	(ร้อยละ)
เก็บหนอนไหมเข้าจ่อ เมื่อหนอนไหมมี	52	0	0
ลักษณะลำตัวโปร่งใส ส่ายหัวไปมา ถ่ายมูล	(100.0)	(0.0)	(0.0)
ขนาดใหญ่และนึ่ม			
เก็บรังไหมออกจากจ่อ หลังจากที่เก็บ	52	0	0
หนอนไหมเข้าจ่อแล้วประมาณ 5 วัน	(100.0)	(0.0)	(0.0)
เมื่อเก็บรังไหมออกจากจ่อแล้ว นำรัง	52	0	0
ไหมที่ได้ไปแผ่กระจายบนชั้นเลี้ยงหรือกระด้ง	(100.0)	(0.0)	(0.0)
เพื่อลดความชื้น			
มีการคัดแยกรังไหมระหว่างรังไหมดี	52	0	0
และรังไหมที่เสีย	(100.0)	(0.0)	(0.0)
เมื่อพบหนอนไหมที่แสดงอาการเป็น	31	21	0
โรค มีการคัดแยกหนอนไหมที่แสดงอาการ	(59.6)	(40.4)	(0.0)
ออกทันที			